

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL V. G. IR AB „LIETUVOS DRAUDIMAS“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2018 m. spalio 17 d. Nr. 242-443

Vilnius

Lietuvos bankas gavo V. G. (toliau – pareiškėja) atstovo advokato padėjėjo J. Z. (J. Z.) (toliau – pareiškėjos atstovas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjos ir AB „Lietuvos draudimas“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2016 m. kovo 24 d. tarp draudiko ir pareiškėjos buvo sudaryta Transporto priemonių draudimo sutartis (draudimo liudijimas (*duomenys neskelbiami*)) (toliau – draudimo sutartis), kurios neatskiriama dalis yra Transporto priemonių draudimo taisyklės Nr. 021 (toliau – Taisyklės) ir kuria buvo apdraustas pareiškėjai priklausantis automobilis (*duomenys neskelbiami*) (toliau – transporto priemonė). Draudimo liudijime nurodytas draudimo sutarties galiojimo laikotarpis nuo 2016 m. kovo 28 d. iki 2017 m. kovo 27d.

2017 m. vasario 22 d. transporto priemone naudojėsis E. G. (toliau – transporto priemonės valdytojas) kreipėsi į draudiką ir nurodė, kad 2017 m. vasario 22 d., atvykęs į darbą, pamatė, kad išdaužtas transporto priemonės stiklas, pavogta navigacija, oro pagalvės, apgadintas transporto priemonės stogas. 2017 m. vasario 24 d. draudikas apžiūrėjo transporto priemonę. 2017 m. kovo 14 d. (*duomenys neskelbiami*) rašte nurodoma, kad atliekamas ikiteisminis tyrimas, nes, išdaužus kairės pusės šoninių galinių transporto priemonės stiklą, iš transporto priemonės pagrobta „multimedija, navigacija, vairo pagalvė ir šoninių veidrodėlių stiklai su davikliais“.

Pateikti duomenys patvirtina, kad dėl transporto priemonės remonto pareiškėja kreipėsi į UAB „Servisas“ (toliau – remonto įmonė), kuri su draudiku derino transporto priemonės remonto sąmatą. Remonto įmonė draudikui 2017 m. balandžio 22 d. nusiuntė pakoreguotą remonto sąmatą, pagal kurią bendra detalių kaina – 7 541,46 Eur, darbų kaina – 1 115 Eur, bendra sąmatos suma – 8 656,46 Eur. Elektroniniame laiške remonto įmonė nurodė: „savininkas teigia, kad pats nupirks originalias dalis ir pateiks jas servisui kartu su sąskaitom. Detalių kainos sąmatoje nurodytos maksimaliomis kainomis, bet savininkas teigia, kad nupirks iš dileriu su nuolaida. Taigi, manau, jeigu patvirtinsite sia samata, darbu eigoje ji sumazes del nuolaidos detales.“ Draudikas 2017 m. balandžio 25 d. elektroniniu laišku informavo remonto įmonę, kad 8 656,46 Eur sąmata suderinta ir paprašė dokumentų, patvirtinančių originalių detalių kainą. 2017 m. gegužės 15 d. remonto įmonė informavo draudiką, kad transporto priemonė yra suremontuota, pateikė sąskaitą už atliktus darbus ir pareiškėjos pateiktą sąskaitą už detales (toliau – Sąskaita).

2017 m. gegužės 31 d. draudikas informavo pareiškėją, kad priėmė sprendimą įvyki pripažinti nedraudžiamuoju Taisyklių 8.1.17 papunkčio pagrindu, nes „atlikto tyrimo metu nustatyta, kad Jūsų pateikta 2017-05-14 keičiamų dalių sąskaita (Lenkijos respublikos) yra suklastota.“

Pareiškėja su draudiko sprendimu nesutiko, todėl 2017 m. birželio 5 d. elektroniniu laišku pareikalavo paaiškinti, kaip nustatytas sąskaitos už detales klastojimo faktas, kas jį nustatė.

Draudikas 2017 m. birželio 7 d. raštu nurodė, kad keisti priimto sprendimo neturi pagrindo, ir informavo pareiškėją, kad „transporto priemonės dalių vagystės atveju pagal draudimo taisyklių p. 9.7 nuostoliai atlyginami tik pateikus remonto, detalių įsigijimo ir keitimo faktą bei apmokėjamą patvirtinančius dokumentus. <...> Patikrinus keičiamų detalių sąskaitą (2017-05-14 išrašymo data) nustatyta, kad ji yra galimai suklastota, neatitinka nustatytų sąskaitoms šalyje keliamų reikalavimų: išrašyta ranka, neturi registracijos numerio. <...> Papildomai informuojame, kad dėl pateiktos sąskaitos patikrinimo AB „Lietuvos draudimas“ (*duomenys neskelbiami*) pateikė prašymą pradėti ikiteisminį tyrimą.“

2018 m. gegužės 11 d. pareiškėjos atstovas kreipėsi į draudiką: nurodė, kad, jo žiniomis, dėl Sąskaitos klastojimo pradėtas ikiteisminis tyrimas yra nutrauktas, ir paprašė išmokėti pareiškėjai draudimo išmoką arba pateikti motyvuotą atsisakymą bei visus žalos bylos dokumentus.

Draudikas 2018 m. gegužės 28 d. raštu pareiškėjos atstovui nurodė, kad Sąskaitos klastojimo aplinkybė buvo papildomai patvirtina ikiteisminio tyrimo metu. Pareiškėja nepateikė transporto priemonės draudikui apžiūrai po tariamo remonto, draudikui nėra žinoma, ar transporto priemonė buvo suremontuota, o jeigu taip, kokiomis dalimis. Pareiškėja nepateikė suklastos sąskaitos mokėjimo dokumento. Draudikas akcentavo, kad draudėja pateikė klaidingus duomenis apie įvykio padarinius (nuostolio dydį), todėl „nėra svarbu, ar sąskaitą suklastojo pati draudėja ar kiti asmenys“. Draudiko teigimu, draudėja pasirinko remontuoti automobilį ne draudiko rekomenduotame, o savo pasirinktame servise ir pati pirkti dalis (tai nėra įprasta praktika). Tokiu būdu draudėja pati prisiėmė riziką tiek dėl sandorio sudarymo, tiek dėl jo tinkamo įforminimo – ir ši rizika negali būti perkeliama draudikui.

Kreipimesi į Lietuvos banką dėl vartojimo ginčo nagrinėjimo pareiškėjos atstovas iš esmės pakartojė pirmiau išsakytus argumentus, akcentavo, kad detalių pirkimas iš Lenkijos buvo suderintas su draudiku, draudikas neprašė transporto priemonės apžiūros po jos remonto, nėra jokių duomenų, kad pareiškėja žinojo apie sąskaitos klastojimą ar prie to prisidėjo, o Taisyklės numato žalos apskaičiavimą ir nepateikus sąskaitų bei jų mokėjimo dokumentų. Pareiškėjo atstovas prašė pripažinti įvykį draudžiamuoju ir įpareigoti draudiką išmokėti draudimo išmoką pareiškėjai.

Atsiliepime į pareiškėjos atstovo kreipimąsi draudikas nurodė nesutinkąs su pareiškėjos reikalavimu ir prašė jį atmesti. Draudikas nurodė, kad 2018 m. balandžio 23 d. (*duomenys neskelbiami*) prokuroro (*duomenys neskelbiami*) nutarimu sustabdyti ikiteisminį tyrimą (toliau – Nutarimas) konstatuota, kad Sąskaita už detales buvo suklastota. Pareiškėja, siekdama draudimo apsaugos atnaujinimo pakeistomis detalėmis, turėjo pareigą po transporto priemonės remonto pateikti ją apžiūrai, tačiau to nepadarė, todėl draudikui nežinoma, ar transporto priemonė faktiškai suremontuota. Papildomai draudikas nurodė, kad po įvykio draudikui teikiama informacija buvo prieštaringa – iš pradžių telefonu apie įvykį pranešęs transporto priemonės valdytojas teigė, kad yra transporto priemonę iš pareiškėjos įgijęs nuosavybės teise, o draudiko atstovui nurodžius, kad tokiu atveju draudimo apsauga nebegalioja, vėliau perskambinęs transporto priemonės valdytojas teigė suklydęs ir nuosavybės teisės į transporto priemonę neįgijęs.

Draudiko pateiktame Nutarime nurodoma, kad transporto priemonės valdytojas rūpinosi transporto priemonės remontu ir per skelbimą rado detalių pardavėją, su kuriuo 2017 m. gegužės 4 d. kartu su pareiškėja susitiko (*duomenys neskelbiami*). Nutarimu nustatyta, kad „(*duomenys neskelbiami*) perdavė vyrams pinigų, o jie atidavė (*duomenys neskelbiami*) dėžes su detalėmis. Vyras, kalbėjęs lenkiškai, išrašė (*duomenys neskelbiami*) vardu už detales sąskaitą 30 090,20 Lenkijos zlotų (7 146 Eur pagal 2017-05-04 kursą) sumai. Sąskaita buvo Lenkijos įmonės (*duomenys neskelbiami*).<...> Lenkijos įmonės sąskaita sukėlė AB „Lietuvos draudimas“ įtarimą, todėl jos atstovas susisiekė su Lenkijos įmonės vadovu (*duomenys neskelbiami*). Pastarasis patikino, kad sąskaita yra ne jo įmonės ir (*duomenys neskelbiami*) iš jos detalių niekada nepirko. <...> Europos tyrimo orderio pagalba kompetentingi Lenkijos pareigūnai apklausė (*duomenys neskelbiami*) ir jis oficialiai patvirtino, kad sąskaita iš tiesų suklastota. <...> Ikiteisminio tyrimo metu atlikti visi veiksmai ir išnaudotos visos galimybės nustatyti nusikalstamą veiką padariusius asmenis, t.y. asmenis, kurie perdavė (*duomenys neskelbiami*) ir (*duomenys neskelbiami*) a/m detales, išrašydami suklastotą sąskaitą faktūrą, tačiau to padaryti nepavyko.“

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių paaiškinimus ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl draudiko sprendimo pripažinti įvykį nedraudžiamuoju.

Pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.987 straipsnio 1 dalį, draudimo sutartimi draudikas įsipareigoja sumokėti draudimo išmoką tik tuomet, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis.

Vertinant ginčo šalių nurodytas aplinkybes, kuriomis jos remiasi kaip savo reikalavimų ir atskirtimų pagrindu, svarbu pažymėti, kad pareiškėja, sudarydama draudimo sutartį, siekė apsaugoti savo turtinius interesus, susijusius su apdrausta transporto priemone, nuo galimos žalos, o draudikas įsipareigojo išmokėti draudimo išmoką, įvykus draudžiamajam įvykiui. Galiojantys teisės aktai leidžia draudikui nustatyti prisiimamos draudimo rizikos ir teikiamos draudimo apsaugos ribas – atvejus, kada mokama draudimo išmoka ir kaip ji apskaičiuojama. Sudarydamas draudimo sutartį draudikas pasiūlo sąlygas, kurios apibrėžia jo prisiimamą riziką, ir pagal tai apskaičiuoja draudimo įmokos dydį. Nagrinėjamu atveju draudimo sutartis buvo sudaryta pagal Taisykles, kurios yra neatskiriama draudimo sutarties dalis (ginčo tarp šalių dėl to nėra). Atkreiptinas dėmesys į tai, kad transporto priemonių draudimo sutartis yra savanoriška, todėl draudikas gali savo nuožiūra pasiūlyti sutarties sąlygas dėl teikiamos draudimo apsaugos ribų, nuo kurių priklauso mokamos draudimo įmokos dydis. Jeigu sutarties sąlygos yra parengtos aiškiai ir suprantamai, jos neturi būti aiškinamos per plačiai, priešingu atveju būtų nepagrįstai išplečiama draudiko sutarties sudarymo metu prisiimtų įsipareigojimų apimtis.

Draudimo liudijime nurodoma, kad pareiškėjos pasirinktas draudimo variantas – draudimas, neišskaitant nusidėvėjimo, remontą organizuojant apdraustojo pasirinkimu. Taisyklių 3.6.5 papunktyje nustatyta, kad kai transporto priemonės remontas organizuojamas apdraustojo pasirinkimu, atsitikus draudžiamajam įvykiui, transporto priemonė remontuojama draudiko nurodytose remonto dirbtuvėse Lietuvos Respublikos teritorijoje arba draudimo išmoka apskaičiuojama vadovaujantis draudiko nurodytais remonto darbų į kainiais ir keičiamų dalių bei naudojamų medžiagų kainomis.

Draudimo liudijime nurodoma, kad draudžiamaisiais įvykiais laikomos K ir V situacijos. Taisyklių 7.1 papunktyje nustatyta, kad draudžiamasis įvykis yra apdraustos transporto priemonės sunaikinimas arba sugadinimas dėl bet kokių staiga ir netikėtai įvykusių atsitikimų (draudžiamasis įvykis K) arba transporto priemonės vagystė, pasireiškianti kaip transporto priemonės ar atskirų jos dalių pagrobimas arba užvaldymas plėšimo būdu (atitinkamai Baudžiamojo kodekso 178 ir 180 straipsniai) (draudžiamasis įvykis V), išskyrus įvykius, Taisyklėse įvardytus kaip nedraudžiamuosius. Taisyklių 8.1.17 papunktyje nustatyta, kad įvykis laikomas nedraudžiamuoju, jeigu draudėjas, apdraustasis arba su draudėju ir (ar) apdraustuoju susijęs asmuo, siekdamas gauti išmoką ar ją padidinti, suklastojo arba pateikė klaidingus duomenis apie įvykį ir (ar) jo padarinius.

Taigi, Taisyklėse buvo nurodytos klaidingų duomenų draudikui teikimo pasekmės. Teisėtai sudarytos ir galiojančios sutarties nuostatos jos šalims turi įstatymo galią (CK 6.189 straipsnio 1 dalis). Todėl, nesant ginčo dėl draudimo sutarties sudarymo aplinkybių ir Taisyklių sąlygų aiškumo, manytina, kad pareiškėja turėjo suprasti, jog įgydama detales neįprastomis sąlygomis (pati pirkdama detales pagal skelbimą, iš nežinomų asmenų, kurie pateikia Lietuvoje ranka išrašytą Lenkijos įmonės sąskaitą), veikia savo rizika.

Nutarimas patvirtina, kad Sąskaitos klastojimo faktas yra nustatytas, taigi, visa joje nurodyta informacija laikytina neatitinkančia tikrovės, t. y. klaidinga. Sąskaitą draudikui, siekdama gauti draudimo išmoką, pateikė pareiškėja, pagrįsdama aplinkybes apie įvykio padarinius – žalos dydį

(detalių kainą). Sutiktina su pareiškėjos atstovu, kad nėra nustatyta, kad pareiškėja būtų susijusi su Sąskaitos klastojimu ar apie jį žinotų. Tai reiškia, kad nėra pagrindo pripažinti, kad pareiškėja suklastojo duomenis apie draudžiamąjį įvykį. Tačiau pažymėtina, kad, pagal Taisykles, įvykis pripažįstamas nedraudžiamuoju ne tik tada, kai nustatoma, kad pareiškėja suklastojo duomenis, bet ir tuomet, kai nustatoma, kad pareiškėja pateikė klaidingus duomenis. Kaip minėta, Lietuvos bankui pateikti duomenys patvirtina, kad pareiškėja pateikė draudikui klaidingus duomenis. Taigi, susidariusios faktinės aplinkybės visiškai atitiko nedraudžiamąjį įvykį, todėl draudikas pagrįstai jį konstatavo.

Pareiškėjos atstovas teigia, kad draudikas nepagrįstai remiasi aplinkybe, jog pareiškėja nepristatė jam transporto priemonės apžiūrai po remonto. Sutiktina su pareiškėjos atstovu, kad pateikti duomenys rodo, kad draudikas neprašė pateikti transporto priemonę apžiūrai. Kita vertus, įvykį pripažinus nedraudžiamuoju 8.1.17 papunkčio pagrindu, ši aplinkybė laikytina šalutine, neturinčia lemiamos reikšmės vertinant draudiko sprendimą.

Pareiškėjos atstovas nurodė, kad pagal Taisykles draudimo išmoka gali būti mokama ir nepateikus remonto išlaidas ir jų apmokėjimą patvirtinančių dokumentų (Taisyklių 9.6.1 papunktis), tačiau, įvykį pripažinus nedraudžiamuoju, pareiga mokėti draudimo išmoką apskritai nekyla ir dėl žalos dydžio nustatymo plačiau nepasisakytina.

Draudikui pagrįstai pripažinus įvykį nedraudžiamuoju, pareiškėjos reikalavimas yra atmestinas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjos V. G. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Mindaugas Šalčius